

„Nedá se nic dělat, musíme odsoudit staré struktury,“ zahájil ředitel školy schůzi revolučního fóra.

Schůze se konala ve stejné třídě, v níž se dříve scházel výbor komunistické strany. Členové revolučního výboru seděli opět na stupínku za stolem, na stejném místě jako dřív. Když občané pochopili, že program z hlavního města, který sledovali několik dnů na obrazovkách svých přijímačů, není televizní inscenace, ale skutečnost, rozhodli se, že nezůstanou pozadu a uskuteční také místní převrat. Protože hlavním znakem něžné revoluce bez viditelných obětí je nedostatek obviněných, zodpovědných za chyby minulého režimu, vzniklo revoluční fórum. Opožděný vznik této organizace byl vysvětlitelný jistou opatrností a také nezkušeností místních revolucionářů, kteří byli v minulosti vždy zvyklí vyčkat příkazů shora.

„To je pravda, bez odsouzení místních struktur se nedá nic dělat,“ souhlasil s ředitelem agronom.

Býval řadu let tajemníkem ROH a měl s revolučními organizacemi v míru nejvíce zkušeností. Sám šel soukromě příkladem a odsoudil veřejně a viditelně v hostinci minulý režim. Zároveň připomněl, že byl léta v opozici vůči režimu a snažil se ho cílevědomě narušit zevnitř. Některé občany (kteří si nepřejí být jmenováni, protože vývoj revolucí bývá, jak ukazují zkušenosti z minulosti, často nevypočitatelný a nezůstává mnohdy pro neopatrné bez následků) svým tvrzením poněkud udivil, protože bylo známo, že hrával pravidelně s okresním tajemníkem kar-

ty. Přátelství bylo dokonce tak důvěrné, že se s ním neso-
becky a soudružsky dělil o vlastní ženu.

„Taky už máme zpoždění,“ povzdychl si veterinář, další
člen revolučního fóra a bývalý pokladník místní organi-
zace strany.

„Ale abychom to zase neuspěchali,“ pravil ředitel školy,
který už jako mladík podlehl poněkud nerozumně před-
časnému nadšení a stal se členem Kuratoria. Později byl
funkcionářem Skautu. Aby svou špatnou minulost napra-
vil, přešel pak chvatně do Svazu mládeže. V této organi-
zaci byl díky předešlým proviněním tak aktivní, že se stal
nakonec nejstarším svazákem v kraji. Když začal jako
mládežník po letech šedivět, stal se předsedou Svazu přátelství se Sovětským svazem, neboť v této organizaci věk
nehrál žádnou roli.

Ostatními členy revolučního fóra byli učitel tělocviku, kte-
rý vedl místního Pionýra, a zubař. Učitel nyní často vzpo-
mínal, jak nesmiřitelně proti minulému režimu bojoval
bez ohledu na to, co ho to stálo. Když mu mechanik vytkl,
že pro režim pracoval nejen v pracovní době, ale i v pla-
cených přesčasech, hrozil mu učitel soudem.

Zubař byl nenápadný člověk, který kdysi v návalu lyric-
kého nadšení napsal báseň, v níž dojatě děkoval za všechno
straně a vládě. Členem výboru se stal jen proto, že jeho
žena byla kamarádkou ženy ředitele a domnívala se, že
manžel má na víc než na obyčejné plomby a korunky.

„Já bych předně poukázal na vedení strany,“ pravil agronom.

„A bývalý představitele,“ dodal zubař chvatně.

„To by šlo,“ souhlasil ředitel.

„Nešlo,“ namítl veterinář.

„Proč ne?“ divil se ředitel.

„Protože na vedení partaje tady lidi nadávali už dřív.“

„No a?“

„Takže by to pro ně nebylo nic nového.“

„To je fakt,“ souhlasil ředitel, „musíme postupovat konkrétně a odsoudit místní struktury.“

Veterinář uvažoval logicky. Pochopil, že něžná revoluce musí přinést nějakou změnu, protože jinak by hrozilo nebezpečí, že si jí lidé ani nevšimnou. Místní občané by mohli snadno mít dojem, že i revoluce se místu vyhnula, už proto, že městečko je malé a leží poněkud stranou. Stačilo, že tu nikdy nebyl pořádán trh ani ples, nebylo tu fotbalové mužstvo, nejezdilo sem divadlo a filmy se promítaly s několikaměsíčním zpožděním a v mizerné kopii. Dokonce i autobus tu stavěl zřídka a většina vlaků místním nádražím jen projížděla. Členové revolučního fóra si dobře uvědomovali, že nechat si ujít tak vzácnou příležitost, jakou byla revoluce, by byla neodpuštělná chyba. Podobná příležitost se nemusí naskytnout dalších čtyřicet let. Věděli, že ve velkých městech budou mít řadu jiných možností. Budou otvírat nové stadiony, továrny, obchodní centra, muzea, hotely, divadla, kavárny a banky, ale v městečku se nic takového nestane. Když uvažovali nad tím, jak nepromarnit tu jedinečnou šanci, vzpomínali na to, jak to bylo v minulosti. Ti starší si ještě pamatovali minulý převrat v roce čtyřicet osm a nezapomínali na to, že ani ten se v místních poměrech moc nedařilo. Zdejší kraj byl chudý a neúrodný, a proto dalo už tehdy velkou práci najít někoho, koho by bylo možno označit za opravdového kulaka.

„Musíme prostě poukázat na některý zdejší lidi,“ pravil opatrně veterinář.

„Konkrétně,“ dodal agronom.

„Jasně,“ řekl ředitel.

„Prostě na někoho,“ pravil agronom.

„Na toho a toho...“ upřesnil pohotově veterinář.

„Ale na koho?“ zeptal se zubař, který jako obvykle měl obavu, aby z toho nebyly nepříjemnosti.

„Revoluce s lidma zacvičí,“ poznamenal učitel tělocviku.

Pak nastalo ticho naplněné soustředěným přemýšlením. Ačkoli si byli vědomi důležitosti úkolu a přistupovali k němu odpovědně, jak byli zvyklí, ukázalo se, že výběr starých struktur nebude snadný. Proto trvalo dlouho, než se konečně shodli na jménech těch, které bude možno učinit odpovědnými za minulost. Prvním byl minulý starosta. Od členů revolučního výboru se svou minulostí politicky příliš nelišil, byl také ve straně a na rozdíl od nich se tím ani v nové době nijak netajil. Bývalý starosta byl však ve městečku velmi populární. Byl poctivý, svou funkci nevyužíval k vlastnímu prospěchu a udivoval místní lidi hlavně tím, že si neukradl nic pro sebe a svou rodinu. Dovedl se hádat na okrese a kraji o peníze, takže městečko získalo novou ordinaci, lékárnu i obchodní dům. Když to bylo nutné, dovedl zaskočit a řídit i pohřební auto. Nebýt infarktu, mohl by opět kandidovat a díky své popularitě by snadno vyhrál. Členové revolučního fóra poklepávali bývalému starostovi léta kamarádsky na rameno a vypili s ním mnohou sklenku. Teď se však shodli na tom, že je ideálním mužem minulosti, jehož je v zájmu místní revoluce nutno odsoudit. Zároveň nikdo z nich nepochyboval o tom, že bývalý starosta je chlap a odsouzení za chyby minulého režimu unese.

Horší bylo najít dalšího viníka.

Učitelův návrh na hostinského neprošel. Bylo by to nepraktické, jak správně připomenul veterinář, protože by nemohli navštěvovat hospodu. Ředitel obchodního domu se sice jevil většinou jako vhodný kandidát, ale bylo o něm známo, že je vzteklý a že by byl schopen se mstít tím, že by upozorňoval na minulost členů revolučního fóra. Něco takového nemínil nikdo z přítomných riskovat.

Po dlouhém rozvažování a ještě delší debatě se nakonec členové revolučního fóra rozhodli pro předsedu družstva. Byl to sice člověk dost nevýrazný, ale jeho funkce zněla zvůčně a uvedení jeho jména dávalo navíc možnost zmínit se o zanedbaném zemědělství. Nakonec se shodli ještě na zootechnikovi, o němž bylo známo, že se chce stejně odstěhovat.

Celkový počet těch, kteří přispěli k uplynulým čtyřiceti letům socialismu, nebyl na první pohled příliš vysoký, ale členové revolučního fóra byli se svým rozhodnutím spokojeni.

„Když k tomu připojíme ještě vládu,“ uvažoval ředitel.

„... a milice,“ dodal agronom.

„... a Národní shromáždění,“ pokračoval zubař.

„... a odbory,“ dodal veterinář.

„... a policii,“ řekl učitel.

„... tak to bude dobrý,“ odhadl ředitel.

„Lidi si uvědomí, že na demokracii mají nárok i tady na venkově,“ uzavřel úvahu veterinář. „Jasně, venkov a město – jedna rodina,“ rozjařil se agronom.

V tom uspokojení z dobře vykonané práce a v dychtivém očekávání věcí příštích si nikdo z revolucionářů neuvědomil, že jen opakuje jedno z nejstarších hesel minulé doby. Místní revoluce mohla klidně začít.

Městečko leží v malebné krajině, která připomíná nevystavený obraz. Davům turistů zůstala utajena. Většinu návštěvníků tvoří ti letní. Přijíždějí do svých chat a chalup, ukrytých v lesích a kolem rybníků.

V létě městečko s okolím ožije, ale s podzimem usne a podobá se tak medvědovi, který se uložil k zimnímu spánku. Městečko se ničím neliší od jiných malých měst.

Náměstí se ledabyle rozbíhá do několika uliček, které končí rychle v polích. Pravým středem společenského života je hospoda. Otvírací hodiny na pokrabaceném papíře smyl už dávno déšť. Místním občanům však stačí pouhý pohled na náměstí. Je-li prázdné, je hostinec otevřen.

Všechno v městečku je nablízku. Nejen obchody a domy, ale i lidé. Dokonce i vzdálení příbuzní tu žijí většinou za rohem. Proto se mnohým obyvatelům zdají místní poměry malé.

Hlavním důvodem je pocit, že většinu času je tu vše při starém. Velikost městečka a okolí nutí místní obyvatele zacházet s novinkami podobně, jako to dělali pralidé s ohněm. Událost je třeba uchovat co možná nejdéle, protože jen tak se lze zbavit pocitu, že tu čas zůstal stát. Malé události rostou na objemu nepřímo úměrně k počtu obyvatel.

Čím méně lidí, tím víc řečí.

Čím víc řečí, tím méně je o čem hovořit.

A čím méně je o čem hovořit, tím je opět víc řečí.

Zpráva o tom, že se doktor usadil v nedaleké vesnici, se šířila rychlostí blesku. Byl klikatý a uhodil pokaždé jinak.

Je to Američan.

Není, žije tam.

Podnikatel je to.

Je doktor.

Není. Je advokát.

Tak bude něco kupovat.

Co?

Něco.

Bude někoho zastupovat.

Koho?

Kdo něco zdědil.

Po kom?

To se neví.

Kdy?

To se ukáže.

Jak zpráva kolovala a nabírala na rychlosti, šířily se nové a nové dohady.

Protože většina místních obyvatel pochází z městečka nebo okolních vesnic, panuje názor, že člověk odjinud se od místních už na první pohled výrazně liší. Na otázku „jak“ odpovídají, že „pokud není odtud, není zdejší“.

Ačkoli to tvrzení zní poněkud zvláště, nelze mu přesto upřít jistou logiku.

Je tedy pochopitelné, že nový příchozí byl od první chvíle dost na očích. Zatímco kolovaly nové a nové zprávy, telegramy tiché pošty ohlašovaly každou chvíli jinou informaci a návštěvník byl v jednom vydání milionář a v druhém dědic, byla skutečnost mnohem prostší.

Nový příchozí byl doktorem filozofie a nepřijel nic kupovat, ani dědit. Vracel se po letech ze zámoří, jen na čas, tam, kam kdysi jezdil jako kluk na prázdniny.

A protože od té chvíle už uplynulo dost času, přibral trochu na váze a také na zkušenostech.

Žádnou z těchto změn však nepovažoval za podstatnou.